

Schriftelijk advies Vogelbescherming Vlaanderen vzw n.a.v. wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens wat betreft het verwerven van geluidsdempers en nachtkijkers (nr. 0191/001)

Op vraag van de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers dd. 03/10/2024

1. Advies/conclusie

Vogelbescherming Vlaanderen adviseert negatief ten aanzien van het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens wat betreft het verwerven van geluidsdempers en nachtkijkers (nr. 0191/001) aan jagers en bijzondere veldwachters in het kader van de bijzondere bejaging van everzwijnen.

Vogelbescherming Vlaanderen heeft een duurzame en holistische visie op soortenschade die vertrekt vanuit een lange termijn aanpak die inzet op beter leren samenleven met wilde dieren. Natuurherstel is noodzakelijk en de eerste stap om wilde dieren terug voldoende en kwaliteitsvol leefgebied te geven en samenlevingsconflicten, waaronder schade, te vermijden. Het doden van een wild dier is symptoombestrijding en dus een uitzonderlijke maatregel.

(Motivering en verdieping: zie verder punt 2.A.)

De everzwijnenproblematiek is genuanceerder dan de toelichting bij het wetsvoorstel suggereert en het everzwijnenbeheer bijgevolg bijzonder complex. Wegens lacunes in de kennis is bijkomend onderzoek naar (1) de gezondheid van de everzwijnenpopulatie, (2) de omvang/type/verspreiding van de schade en (3) nieuwe effectieve preventieve maatregelen noodzakelijk om een goed onderbouwd samenlevingsbeleid te kunnen voeren. Jacht is niet de enige, noch de efficiëntste methode om schade te voorkomen en heeft bovendien slechts effect op korte termijn daar waar preventieve maatregelen een duurzame oplossing kunnen bieden om ons ook op lange termijn in staat te stellen om beter samen te leven met deze dieren. In plaats van nachtkijkers en geluidsdempers toe te staan, is het in de eerste plaats belangrijk om op basis van de resultaten van het gesuggereerde bijkomende onderzoek een gefundeerde beslissing te nemen inzake de beperkte rol die jacht als beheermaatregel heeft.

(Motivering en verdieping: zie verder punt 2.B.)

Wanneer jacht als beheermaatregel alsnog tijdelijk noodzakelijk is, als onderdeel van een doordacht en onderbouwd beheerbeleid, kunnen nachtkijkers en geluidsdempers potentieel de efficiëntie van een individueel schot verhogen, maar dit is in de ruimere discussie irrelevant. Het gebruik van dergelijke hulpmiddelen levert niet per definitie een nettowinst op in de populatiedaling of in het verminderen van schade. In plaats daarvan ligt de grootste efficiëntiewinst op het niveau van de jachtstrategie. Deze vaststelling wordt bevestigd in een recent gepubliceerd rapport¹ van het INBO 'inzake de impact van de verdeling van het afschot doorheen het jaar op een populatie everzwijnen'. De conclusies van dit onderzoek

¹ Pallemaerts L, Van Daele T, Casaer J (2024). De impact van de verdeling van het afschot doorheen het jaar op een populatie everzwijnen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2024 (24). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.103546702.

liggen in lijn met voorgaand onderzoek² en tonen bijkomend aan dat om met afschot een (korte termijn) effect te kunnen realiseren op de populatiegroei, een aangepast afschotregime noodzakelijk is waarbij niet het netto-afschot doorslaggevend is maar wel de periode van het jaar waarin het afschot gerealiseerd wordt. Daarbij komt dat afschot ieder jaar moet herhaald worden om effectief te zijn. Terwijl we als maatschappij moeten streven naar een duurzame en langetermijnoplossing met behulp van preventieve maatregelen en natuurherstel om beter samen te leven met everzwijnen.

(Motivering en verdieping: zie verder punt 2.C.)

Vogelbescherming Vlaanderen stelt vast dat dit wetsvoorstel tot legalisering van nachtkijkers en geluidsdempers niet alleen voorbijgaat aan de werkelijke noden die er zijn om de everzwijnenproblematiek het hoofd te kunnen bieden, maar óók aan de gevolgen van zo'n regeling. Illegale jachtpraktijken, waaronder stroperij, zijn nog steeds een actueel probleem in Vlaanderen. De bevoegde handhavingsdienst, dienst Natuurinspectie van het Agentschap Natuur en Bos, speelt hierin een cruciale rol om vaststellingen te doen van dergelijke inbreuken. Wanneer het echter voor (een groep) jagers en bijzondere veldwachters mogelijk wordt gemaakt om op een legale wijze nachtkijkers en geluidsdempers te verwerven en te allen tijde in bezit te mogen hebben, bemoeilijkt dit aanzienlijk deze cruciale handhavingstaak én het vergroot de kans op misbruik. Uit de vele burgerlijke partijstellingen in strafzaken leert Vogelbescherming Vlaanderen bovendien dat het regelmatig net individuen met een hoedanigheid van bijzondere veldwachter of jagers/jachtrechthouders zijn die zich in de rechtbank voor stroperij moeten verantwoorden.

Bijzondere bejaging op everzwijn vergt een doordachte case-by-case benadering en is in regel beperkt in tijd en plaats zodoende het niet te verantwoorden valt dat er voorzien wordt in zulke ruime algemene toelating van het gebruik van nachtkijkers en geluidsdempers. Vogelbescherming Vlaanderen vreest dan ook dat hoe meer mensen hiertoe gemachtigd worden, hoe groter het risico op een toename van stroperij. Terwijl parallel de slagkracht van de handhavingsdiensten er op achteruit gaat en de broodnodige bescherming van onze wilde dieren afneemt.

(Motivering en verdieping: zie verder punt 2.D.)

Om deze redenen adviseert Vogelbescherming Vlaanderen dan ook negatief ten aanzien van het wetsvoorstel om over te gaan tot wijziging van de wet van 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens wat betreft het verwerven van nachtkijkers en geluidsdempers aan jagers en bijzondere veldwachters in het kader van de bijzondere bejaging van everzwijnen. Het gebruik van nachtkijkers en geluidsdempers zal geen structureel verschil maken voor het beter samenleven met everzwijnen en het beperken van schade. Om dat te realiseren is een meer structurele aanpak nodig die meer inzet op preventie van schade. Het louter toelaten van extra hulpmiddelen, die bovendien generiek toegepast worden, is een maatregel die louter gericht is op het verhogen van het aantal gedode dieren en bemoeilijkt bovendien de handhaving.

Tot slot wenst Vogelbescherming Vlaanderen vzw haar dank uit te drukken ten aanzien van de leden van de Commissie van Justitie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers om naar haar uit te reiken en advies te vragen naar aanleiding van het wetsvoorstel nr. 0191/001.

---

² Pallemaerts L, Van Daele T, Rutten A, Casaer J. (2022). Een geactualiseerd populatiemodel voor het everzwijn in Vlaanderen en afgeleide afschotrichtlijnen. Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2022 (8). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: <http://doi.org/10.21436/inbor.72352360>

2. Motivering/verdieping

2.A. Beter leren samenleven met wilde dieren

Ontmoetingen met wilde dieren zorgen vaak voor plezier en verwondering. Niettemin kunnen ontmoetingen met wilde dieren ook leiden tot een conflictsituatie met schade tot gevolg. Soortenschade kan een negatieve impact hebben op zowel economisch, sociaal als ecologisch niveau. Negatieve ervaringen en confrontaties zorgen jammer genoeg nog te vaak voor polemiek en polarisatie.

Beter leren samenleven vraagt echter een andere kijk op de uitdagingen in het samenleven met wilde dieren. Een kijk die vertrekt vanuit het 'ecocentrisme' en de erkenning van de rechten van de wilde dieren. Voor wie niet overtuigd wordt door deze eerder filosofisch-wetenschappelijke invalshoek, is er de ecologisch-wetenschappelijke vaststelling dat de negatieve menselijke impact op populaties en individuele wilde dieren drastisch moet afnemen om de biodiversiteitscrisis te kunnen ombuigen³. Het IUCN benadrukt terecht in haar definitie⁴ van mens-wilde dieren conflicten dat niet enkel de mens maar óók de wilde dieren negatieve gevolgen dragen van dergelijke conflicten.

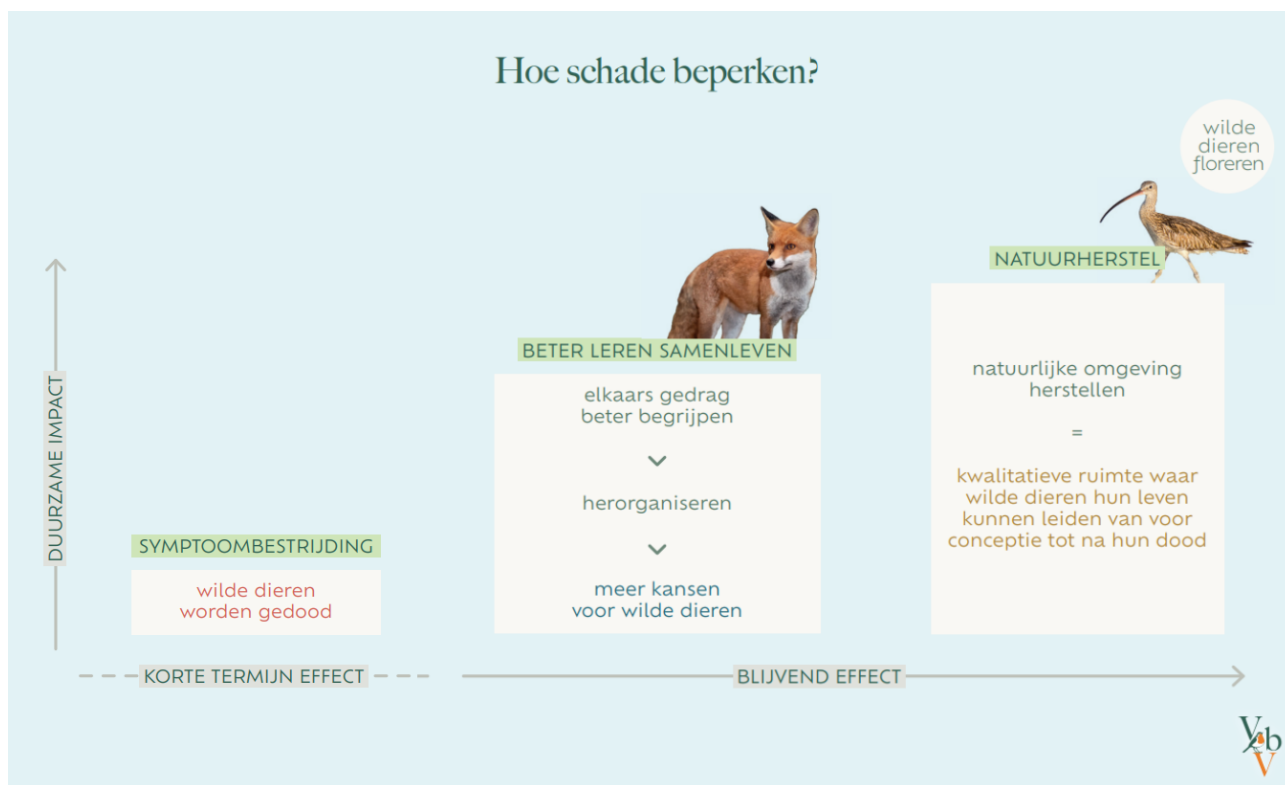
De huidige visie op soortenschade is vandaag probleemgericht dan wel oplossingsgericht, waarbij het doden van dieren vaak als dé oplossing naar voor wordt geschoven om schade aan menselijke eigendom te vermijden. Als algemene maatregel houdt dit echter geen steek en biedt het geen afdoende oplossing om het samenleven tussen mensen en wilde dieren te verbeteren en schade te voorkomen. Wat dan wel? Preventie, preventie, preventie.

Er is met andere woorden een mentaliteitswijziging nodig. Onderstaand stappenplan geeft een model weer waarbij een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen een lange termijn aanpak waarbij oorzaken van schade duurzaam aangepakt worden en een korte termijn benadering waarbij symptomen worden bestreden.

---

³ <https://portals.iucn.org/library/node/50756>

⁴ Definition human-wildlife conflicts: "*Struggles that emerge when the presence or behaviour of wildlife poses an actual or perceived, direct and recurring threat to human interests or needs, leading to disagreements between groups of people and negative impacts on people and/or wildlife.*" , (IUCN SSC, 2020). Eigen markeringen.

(c) Vogelbescherming Vlaanderen, 2024

Natuurherstel

Wilde dieren hebben nood aan voldoende bewegingsvrijheid, een kwalitatieve leefomgeving en voedsel dat op natuurlijke wijze beschikbaar is. Natuur herstellen is de beste langetermijnoplossing om ervoor te zorgen dat wilde dieren terug floreren, ook in het dichtbebouwde Vlaanderen. Niet enkel in natuurgebieden, maar overal. Dat komt ook de mens ten goede: de gezondheidsvoordelen van meer natuur en dus een gezonde leefomgeving zijn intussen meermaals wetenschappelijk aangetoond.

Beter leren samenleven

Doen we nu al voldoende om inzicht te krijgen in de oorzaken van het conflict? Durven we ook eens vanuit het standpunt van het wild dier naar een conflict kijken?

Wanneer we het gedrag van dieren beter leren begrijpen en ons handelen daar op afstemmen kan er al heel wat winst geboekt worden. Kustgemeenten die hun afvalophaling anders organiseren zodat meeuwen geen kans meer krijgen om zakken open te prikken of schapen die door het Wolf Fencing Team beschermd worden tegen de wolf, zijn treffende voorbeelden.

Symptoombestrijding bij acute schade

Dieren doden moeten we beschouwen als symptoombestrijding en dus een uitzonderlijke maatregel. Vooraleer die maatregel ingezet kan worden, moet aan 3 voorwaarden gelijktijdig voldaan zijn: (1) de economische schade moeten bewezen en berekend zijn, (2) die economische schade moet herhaaldelijk voorkomen op dezelfde plaats, (3) er moet maximaal ingezet zijn op het voorkomen van die schade. Slechts in de gevallen dat aan die 3 voorwaarden is voldaan, kan het doden van het dier overwogen worden. Maar dan moet dit wetenschappelijk onderbouwd zijn én moet er gemeten worden of het beoogde effect bereikt is.

Het is dan ook vanuit deze duurzame visie op soortenschade dat Vogelbescherming Vlaanderen de adviesvraag met betrekking tot het toelaten van nachtkijkers en geluidsdempers voor de bijzondere bejaging van everzwijnen benadert.

2.B. Everzwijnenproblematiek

Sinds 2005 zijn everzwijnen in Vlaanderen terug van weggeweest, aangezien ze rond de jaren 1900 in Vlaanderen uitgestorven waren door o.a. overbejaging. In Wallonië is er altijd een kleine populatie gebleven, die sinds begin jaren 2000 terug aan het stijgen is. De stijgende populaties zijn een positieve trend in onze biodiversiteit: het toont aan dat onze natuur terug aan het versterken is en een plaats biedt aan grote zoogdieren zoals everzwijnen die dan weer een positieve feedbackloop starten voor de biodiversiteit in hun omgeving. Hun typerend wroetgedrag zorgt er bijvoorbeeld voor dat plantenzaden gemakkelijker worden verspreid maar ook andere wilde dieren, zoals bijvoorbeeld amfibieën, maken dankbaar gebruik van de modderpoelen die de everzwijnen achterlaten. Als ware landschapsarchitecten veranderen zij bijgevolg ons landschap waardoor er meer niches vrijkomen voor een biodiverse verscheidenheid aan habitats.

Echter ontkennen we niet dat deze positieve ecologische eigenschappen ook negatieve gevolgen teweeg brengen. De toenemende populatie everzwijnen in Vlaanderen zorgt voor een groeiend aantal conflictsituaties met schade tot gevolg. Niet enkel landbouwers ondervinden economische verliezen door vraat- en wroetschade, ook particulieren krijgen ongewenst bezoek met vaak schadelijke gevolgen voor tuinen. Soms levert de nabijheid gevaarlijke situaties op wanneer de everzwijnen door straten dwalen op zoek naar niet-afgeschermd gemakkelijk voedsel zoals bijvoorbeeld huisafval.

Het wetsvoorstel heeft een tweeledige doelstelling. Enerzijds heeft het tot doel de verdere verspreiding van everzwijnen (dus de populatiegroei) tegen te gaan, anderzijds wordt beoogd om de wildschade een halt toe te roepen. Deze doelstellingen zijn een weerspiegeling van het huidige Vlaams everzwijnenbeleid maar is het wetsvoorstel daarom ook *de facto* een logisch gevolg?

Duurzame populatie (?)

Het eerste luik van het huidige Vlaams everzwijnenbeleid is erop gericht om de verdere verspreiding van everzwijnen binnen het Gewest tegen te gaan. Op basis van ervaringen in het buitenland is het echter realistisch om aan te nemen dat everzwijnen zich op termijn zullen vestigen in alle provincies, ondanks het huidige beheer en afschot. Jacht wordt aanzien als een 'duurzame vorm van beheer, erop gericht om een gezonde faunapopulatie in stand te houden'⁵. Om te bepalen of een faunapopulatie al dan niet 'gezond' is, is er evenwel inzicht vereist inzake de genetische samenstelling, leeftijdsverdeling, gedrag, etc.

Tot op vandaag is er echter een acuut gebrek aan kennis over hoe gezond de populatie everzwijnen precies is⁶. Er zijn naar ons weten (nog) geen studies uitgevoerd naar bijvoorbeeld (1) de genetische gezondheid van de populatie, (2) de draagkracht van onze omgeving voor het aantal everzwijnen of (3) zelfs het aantal everzwijnen in Vlaanderen. De enige manier om een kwantificeerbaar idee te hebben van de aantallen in Vlaanderen, zijn de afschotcijfers die exponentieel blijven stijgen.

⁵ <https://natuurenbos.vlaanderen.be/jagen/functies-en-soorten-jacht-vlaanderen#:~:text=De%20bijzondere%20jacht%20is%20bedoeld,jacht%20specifieke%20voorwaarden%20en%20openingstijden>.

⁶ Lees 'Dynamisch dashboard': <https://www.everzwijnen.be/overheidsmaatregelen/objectieve-data>

Wildschade (?)

Een tweede luik in het Vlaams everzwijnenbeleid spitst zich toe op het voorkomen van schade. Ook inzake schade beschikt het beleid nog over onvoldoende data om een goed onderbouwd beheer verder uit te bouwen. Omdat (de vrijwillige) schademeldingen te verspreid en te onvolledig zijn, is het onmogelijk om een accuraat gebiedsdekkend beeld te hebben van de werkelijke omvang, geografische spreiding én tendens van de schadeproblematiek⁷. Vogelbescherming Vlaanderen is dan ook vragende partij om het everzwijnenbeleid aan te passen op basis van het reële schadeniveau en daarbij rekening te houden dat niet elke schade onaanvaardbaar moet worden geacht. In het Vlaamse Regeerakkoord 2024-2029 uit de Vlaamse Regering alvast de ambitie om wildschade eventueel op te nemen als onderdeel van het risicomanagement voor de land- en tuinbouwers⁸.

Preventieve maatregelen

Jacht op everzwijn is géén wondermiddel om schade te voorkomen. Er is een combinatie van diverse beheermaatregelen noodzakelijk om de schade binnen de perken te houden. Verschillende preventieve maatregelen kunnen reeds ingezet worden zoals bijvoorbeeld het gebruik van omheiningen (elektrisch of ingegraven) geschikt voor everzwijnen, het afschermen van composthopen, aangepaste snelheid om verkeersongevallen met ernstige gevolgen te vermijden, etc. Zo wordt niet enkel de mens maar ook de dieren beschermd.

Zowel in binnen- als buitenland zijn testprojecten lopende (of reeds afgerond), gericht op preventieve maatregelen om schade aan landbouwgebieden te voorkomen. In Luxemburg werd bijvoorbeeld getest⁹ met het gebruik van onaantrekkelijke gewassen rondom een aantrekkelijk gewas, waardoor everzwijnen het onaantrekkelijke niet zullen doorkruisen om tot bij het aantrekkelijke gewas te komen – en zo niet langer schade veroorzaken.

Samengevat: bijkomend onderzoek is nodig voor een goed onderbouwd beleid

Met bovenstaande duiding willen we de complexiteit van het everzwijnenbeheer benadrukken. Bijkomend onderzoek, zowel naar de gezondheid van de everzwijnenpopulatie, de omvang/type/verspreiding van de schade als naar nieuwe effectieve preventieve maatregelen is noodzakelijk om een goed onderbouwd beleid te kunnen voeren.

Jacht is bijgevolg niet de enige, noch de efficiëntste methode of oplossing om schade te voorkomen en heeft bovendien slechts effect op korte termijn daar waar preventieve maatregelen een duurzame oplossing kunnen bieden om ons ook op lange termijn in staat te stellen om beter samen te leven met deze dieren.

In plaats van nachtkijkers en geluidsdempers toe te staan, is het in de eerste plaats belangrijk om op basis van de resultaten van het bijkomende onderzoek een gefundeerde beslissing te nemen inzake de beperkte rol die jacht als beheermaatregel speelt.

---

⁷ Lees 'Monitoren van schade': <https://www.everzwijnen.be/overheidsmaatregelen/objectieve-data>

⁸ Vlaams Regeerakkoord 2024-2029. Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen, p. 64:

<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/69476>

⁹ https://www.researchgate.net/profile/Alain-Frantz/publication/225941297_Patterns_of_crop_damage_by_wild_boar_Sus_scrofa_in_Luxembourg_over_a_10-year_period/links/0deec51767bd8ac869000000/Patterns-of-crop-damage-by-wild-boar-Sus-scrofa-in-Luxembourg-over-a-10-year-period.pdf

2.C. Nachtkijkers en geluidsdempers: efficiëntere jacht?

Uit de toelichting bij het wetsvoorstel blijkt dat het toestaan van het gebruik van nachtkijkers en geluidsdempers is gestoeld op twee hoofdredenen. Het zou in de eerste plaats de efficiëntie van de jacht verhogen, ten tweede zou het de veiligheid ten goede komen.

Efficiëntie

Het gebruik van nachtkijkers vergroot de zichtbaarheid van de jager en stelt deze beter in staat om een correct, namelijk dodelijk, schot te plaatsen. De kans op gekwetste dieren ten gevolge een slecht schot wordt hierdoor kleiner. Dergelijk hulpmiddel kan wel degelijk helpen om het dierlijk leed te verminderen (het leed volledig wegnemen kan slechts wanneer het dier niet wordt geschoten) maar het betreft geen wondermiddel. De kwaliteit van het schot is in hoofdzaak nog steeds afhankelijk van de schutter in kwestie.

Vervolgens wordt geargumenteed dat het gebruik van nachtkijkers en geluidsdempers in hoofdzaak de efficiëntie van de aanzitjacht kan versterken. Geluidsdempers zouden namelijk het schrikeffect van de everzwijnen na een schot verkleinen, waardoor deze minder vlug opschrikken en de schutter de kans krijgt om meer dan één dier te schieten wanneer deze aanlegt. Nachtkijkers verkleinen dan weer een gelijkaardig schrikeffect bij het plotse licht. Dit dient evenwel in perspectief te worden geplaatst, aangezien het reukvermogen van everzwijnen sterk is ontwikkeld waardoor zij mensen van op geruime afstand kunnen ruiken. Het is dus niet uitsluitend het plotse licht of het geluid van een schot dat de dieren aanzet om zich uit de voeten te maken.

Hoewel wij de potentiële voordelen van het gebruik bij deze jachtmethode niet in vraag stellen, zijn we echter niet overtuigd van de specifieke meerwaarde in het kader van het everzwijnenbeheer. Dergelijke hulpmiddelen kunnen eventueel de efficiëntie van een individueel schot verhogen, maar dit is in de ruimere discussie irrelevant. Voormalig Vlaams minister van omgeving, Zuhair Demir, bevestigde reeds in 2023 tijdens een commissievergadering¹⁰ dat ervaringen uit de buurlanden aantonen dat deze hulpmiddelen er niet toe leiden dat er meer dieren geschoten worden. Het levert dus niet per definitie een nettowinst op in populatiedaling of in het verminderen van schade.

Het is bijgevolg de efficiëntie van de jacht op zich, als maatregel om in te grijpen in de everzwijnenproblematiek, die efficiënter dient te gebeuren namelijk op het niveau van de jachtstrategie. Dit wordt bovendien ook bevestigd in een recent gepubliceerd rapport¹¹ van het INBO inzake de impact van de verdeling van het afschot doorheen het jaar op een populatie everzwijnen. De conclusies liggen in lijn met voorgaand onderzoek¹² en tonen bijkomend aan dat om met afschot een effect te kunnen realiseren op de populatiegroei een aangepast afschotregime noodzakelijk is. Met andere woorden: de periode van het jaar waarin afschot wordt gerealiseerd is cruciaal (nl. de winter waarin de populatie op haar laagste niveau is) en vertoont de hoogste impact in de realisatie van de doelstellingen die het huidig beleid inzake everzwijnen beoogt.

---

¹⁰ Lees: Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie dinsdag 27 juni 2023, 14.30 uur | Vlaams Parlement

¹¹ Pallemmaerts L, Van Daele T, Casaer J (2024). De impact van de verdeling van het afschot doorheen het jaar op een populatie everzwijnen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2024 (24). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: doi.org/10.21436/inbor.103546702.

¹² Pallemmaerts L, Van Daele T, Rutten A, Casaer J. (2022). Een geactualiseerd populatiemodel voor het everzwijn in Vlaanderen en afgeleide afschotrichtlijnen. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2022 (8). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. DOI: [http://doi.org/10.21436/inbor.72352360](https://doi.org/10.21436/inbor.72352360)

Veiligheid

Veiligheid is ontegensprekelijk erg belangrijk in het kader van wapengebruik. Wanneer de zichtbaarheid door een nachtkijker verhoogd wordt, is het vanzelfsprekend dat ook het risico op ongevallen met menselijk leed tot gevolg verkleint. De toelichting bij het wetsvoorstel biedt evenwel geen duidelijkheid over de absolute noodzaak om bijkomende maatregelen te voorzien ter voorkoming van jachtongevallen tijdens de uitoefening van bijzondere jacht op everzwijn. Iedere jachtpartij, zowel gewone als bijzondere bejaging, ongeacht de timing of de plaats dient te verlopen met de grootste aandacht voor het veiligheidsaspect en dit door middel van een gestructureerde organisatie, opstelling en passende veiligheidsmaatregelen.

Uit welke beschikbare data blijkt dat het risico op jachtongevallen desgevallend groter is tijdens de uitoefening van een bijzondere jacht?

Het geluid van schoten kan buurtbewoners verontrusten maar met een geluidsdemper kan de onmiddellijke omgeving van dergelijke geluidshinder gespaard worden. Tegelijk zijn de knallen van schoten ook een belangrijk hulpmiddel in het voorkomen van jachtongevallen omdat het een belangrijke auditieve waarschuwing biedt voor andere personen die zich op het moment van de jacht in hetzelfde buitengebied begeven voor een avondwandeling of recreatieve activiteit.

2.D. Handhaving

Vogelbescherming Vlaanderen stelt vast dat dit wetsvoorstel tot legalisering van nachtkijkers en geluidsdempers niet alleen voorbijgaat aan de werkelijke noden die er zijn om de everzwijnenproblematiek het hoofd te kunnen bieden, maar óók aan de gevolgen van zo'n regeling.

Illegale jachtpraktijken, waaronder stroperij, zijn nog steeds een actueel probleem in Vlaanderen. Vogelbescherming Vlaanderen zet zich dan ook al jaren in om zulke praktijken aan de kaak te stellen. Een van de manieren om dit blijvend onder de aandacht te brengen, is door haar consequent burgerlijke partij te stellen¹³ in strafzaken waarin beklaagden zich moeten verantwoorden voor allerlei inbreuken op de jacht- en soortenbeschermingswetgeving. De bevoegde handhavingsdienst, dienst Natuurinspectie van het Agentschap Natuur en Bos, speelt hierin een cruciale rol om vaststellingen te doen van dergelijke inbreuken. Hierbij botsen de natuurinspecteurs echter vaak op regelgeving die de kans op heterdaadbetrapping en/of handhaving sterk bemoeilijkt. Nochtans is regelgeving maar zo sterk als de mate waarin ze gecontroleerd en gehandhaafd kan worden.

Vandaag is het voor de handhavingsdienst eenduidig; wanneer een perso(o)n(e)n in het bezit van een nachtkijker en/of geluidsdemper wordt aangetroffen, is er zonder discussie sprake van betrapping en een inbreuk op de wetgeving. Het is een publiek geheim dat het hoofdzakelijk stropers (dikwijls jagers) zijn die vandaag reeds gebruik maken van dergelijke hulpmiddelen om hun illegale praktijken zo gemakkelijk mogelijk te kunnen uitoefenen. Het stelt hen in staat om bijvoorbeeld 's nachts in alle anonimiteit niet alleen jachtwild maar ook beschermde soorten te onttrekken uit onze natuur. Wanneer het echter voor (een groep) jagers mogelijk wordt gemaakt om op een legale wijze nachtkijkers en geluidsdempers te verwerven en te allen tijde in bezit te mogen hebben, bemoeilijkt dit aanzienlijk de handhavingstaak van de natuurinspecteurs op illegale stroperij én het vergroot de kans op misbruik.

---

¹³ <https://www.vogelbescherming.be/beleidsacties/juridisch/>

Hoewel de wetgever voorziet in een verplichte machtiging specifiek voor jagers en bijzondere veldwachters tot de bijzondere bejaging van everzwijnen, is het wetsvoorstel bijzonder zorgwekkend. Individuen van deze doelgroep duiken met de regelmaat van de klok op in de rechtbank. Uit onze burgerlijke partijstellingen leren we niet enkel dat de feiten steeds zwaarder worden omdat de betrokkenen zich steeds beter organiseren, we stellen bovendien vast dat het regelmatig personen betreft die de hoedanigheid van bijzondere veldwachter bekleden¹⁴. Terwijl een bijzonder veldwachter net wordt aangesteld om de misdrijven op te sporen.

Ongetwijfeld zijn ook er ook menig jagers en bijzondere veldwachters die zich niet laten verlijden tot dergelijk laakbaar en illegaal gedrag. Huidig wetsvoorstel voorziet evenwel in een te generieke versoepeling. Bijzondere bejaging op everzwijn vergt een doordachte case-by-case benadering en is in regel beperkt in tijd en plaats zodoende het niet te verantwoorden valt dat er voorzien wordt in zulke ruime algemene toelating van het gebruik van nachtkijkers en geluidsdempers. Vogelbescherming Vlaanderen vreest dan ook dat hoe meer mensen hiertoe gemachtigd worden, hoe groter het risico op een toename van stroperij. Terwijl parallel de slagkracht van de handhavingsdiensten er op achteruit gaat en de broodnodige bescherming van onze wilde dieren afneemt.

Hoogachtend,

Agnes Wené
algemeen directeur Vogelbescherming Vlaanderen vzw

---

¹⁴ Ter illustratie:

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/10/27/zwaardere-straf-in-beroep-voor-stropende-veldwachter-in-kravaalb/>,
<https://www.vogelbescherming.be/3-strafrechtelijke-vonnissen/>,
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/09/25/vogelbescherming-vlaanderen-wint-drie-rechtszaken-tegen-illegale/>,
<https://www.hln.be/veurne/roofvogels-als-concurrenten-dus-vergiftigde-hij-ze~a61bb74e/>,
https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20221213_95665913,
https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20221003_95171369.